

Pilar 3 – Offentleggjering av informasjon om kapital og risikoforhold

31. desember 2022

Sogn
SPAREBANK

INNHOLDSFORTEGNELSE

PILAR 3 – OFFENTLEGGJERING AV INFORMASJON OM KAPITAL OG RISIKOFORHOLD

FEIL! BOKMERKE ER IKKE DEFINERT.

1.	Innledning og FØREMÅL MED DOKUMENTET	3
1.1	Standardmetoden	4
2.	Konsolidering	4
2.1	Oversikt over dotterselskap, tilknyttede selskap mv.	4
2.1.2	Tilknyttede selskap	5
2.2	Forskjeller mellom rekneskapsmessig konsolidering og konsolidering etter kapitaldekningsbestemmelsene	5
2.3	Avgrensinger på overføring av kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom konsernselskap	5
3	Kapitalkrav	6
3.1	Ansvarleg kapital og kapitalkrav	6
3.1.1	Spesifikasjon av ansvarleg kapital	6
3.1.2	Konsolidering av samarbeidende grupper	7
3.2	Bufferkrav	8
3.3	Uvekta kjernekapitalandel	8
4	Kredittrisiko og motpartsrisiko	9
4.1.1	Definisjon mislighaldne engasjement:	9
4.1.2	Definisjon andre tapsutsette engasjement:	9
4.1.3	Definisjon verdifall:	9
4.2	Metode for utrekning av nedskrivninger	9
4.3	Fordeling på engasjementstyper, typer av motpartar og geografiske område	10
4.4	Engasjement fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid	11
4.5	Mislighald, nedskrivninger og avsetninger på garantiar	11
4.6	Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantiar	12
4.7	Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsføremål	13
4.8	Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheiter m.v. ved fastsetting av kapitalkrav	14
4.9	Sikkerheitsstilte egedelar	15
4.10	Motpartsrisiko knytt til derivat	15
5	Egenkapitalposisjoner	15
5.1	Finansielle egedelar	15
5.1.1	Klassifisering	15
5.1.2	Finansielle egedelar til verkeleg verdi over resultatet	16
5.1.3	Måling til amortisert kost	16
5.1.4	Måling av finansielle garantiar	16

5.1.5	Innlån og innskot frå og gjeld til kundar.....	17
5.1.6	Nedskrivning av finansielle eigendelar	17
6	Renterisiko	18
7	Styring og kontroll av risiko	20
7.1	Innleiing	20
7.2	Organisering og ansvar	20
7.2.1	Styret	20
7.2.2	Adm. banksjef	20
7.2.3	Risk and Compliance Manager	21
7.2.4	Alle leiarane	21
7.3	Føremål og prinsipp for ICAAP	21
7.4	Styring og kontroll av enkeltrisikoar	22
7.4.1	Kredittrisiko	23
7.4.2	Likviditetsrisiko	24
7.4.3	Marknadsrisiko	24
7.4.4	Operasjonell risiko.....	24
7.4.5	Konsentrasjonsrisiko	25
7.4.6	Eigedomsprisrisiko	25
7.4.7	Forretningsrisiko	25
7.4.8	Strategisk risiko.....	25
7.4.9	Systemrisiko.....	25
7.5	Banken si godtgjersleordning.....	26
7.5.1	Pensjonspliktingar	26
7.5.2	Bonusplanar	26
8	Standardiserte skjemaer for offentliggjøring av opplysninger om ansvarlig kapital. Feil! Bokmerke er ikke definert.	

1. INNLEIING OG FØREMÅL MED DOKUMENTET

Formålet med dette dokumentet er å oppfylle krava til offentleggjering av finansiell informasjon etter åttande del av kapitalkravsforskrifta (CRR (EU) 2013/575), jf. Forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpassing av CRR/CRD IV del XI. Alle tall i dokumentet er per 31. desember 2022 med mindre anna går fram.

Pilar 1: Minimumskrav til ansvarleg kapital

Pilar 1 er eit minimumskrav til ansvarleg kapital og utgjer minst åtte prosent av berekningsgrunnlaget for kredittrisiko, marknadsrisiko og operasjonell risiko. Dei metodane som banken brukar ved berekning av minimumskrava for høvesvis kredittrisiko, marknadsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedanfor:

Type risiko	Valt metode
Kredittrisiko	Standard
Marknadsrisiko	Standard
Operasjonell risiko	Basis

Pilar 2: Vurdering av samla kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Pilar 2 er krav om at bankane har ein prosess, ICAAP¹, der banken vurderer kapitalbehovet i høve til banken sin risikoprofil, og utarbeidar ein strategi for å vedlikehalda kapitaldekninga innanfor dei rammene som er vedtekne. Tilsyns-myndigheitene skal overvake og evaluere banken si interne vurdering av kapitalbehov og tilhøyrande strategi. Tilsynet skal setje i verk passande tiltak dersom dei ikkje vurderer prosessen for å vere tilfredsstillande.

Pilar 3: Institusjonane si offentleggjering av informasjon

Pilar 3 er eit krav om at finansiell informasjon om kapitaldekninga og ICAAP-prosessen vert gjort offentlig.

Føremålet med Pilar 3 er å supplere minimumskrava i Pilar 1 og den tilsynsmessige oppfølginga i Pilar 2. Pilar 3 skal bidra til auke marknadsdisiplin gjennom krav til offentleggjering av informasjon som gjer det mogleg for marknaden, mellom anna analytikarar og investorar, å vurdere banken sin risikoprofil, kapitalisering, styring og kontroll.

¹ICAAP = Internal Capital Adequacy Assessment Process = totalt kapitalbehov

1.1 STANDARDMETODEN

Sogn Sparebank nyttar standardmetoden ved berekning av kapitalkrav for kredittrisiko. Standardmetoden inneber at det vert nytta standardiserte, myndighetsbestemte risikovektar ved berekning av kapitalkravet. For berekning av kapitalkrav for operasjonell risiko, vert basismetoden nytta, noko som inneber at kapitalkravet vert rekna i høve til inntekt siste tre år.

Det vert vist til annan litteratur for ei nærare beskriving av kapitaldekningsreglane.

2. KONSOLIDERING

2.1 Oversikt over dotterselskap, tilknyttta selskap mv.

Tabellen gir ei oversikt over dotterselskap som er fullt konsolidert, oppkjøpsmetoden, der investeringa er trekt frå i ansvarleg kapital:

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Sogn Sparebank Egedomsmeikling AS	177	0	1	1	Ardal	Egedomsmeikling
ISSB Egedom AS	65	7.550	1	1	Ardal	Egedom
		7.550				

Selskaper som er delvis konsolidert – egenkapitalmetoden (tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet)

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Sogn Forsikring AS	351	135	35 %	35 %	Bergen	Forsikring
		135				

Selskaper hvor investeringen er fratrukket i ansvarlig kapital

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Eika Gruppen AS	561.977	146.114	2,25 %	2,25 %	Oslo	Finankonsern
Eika Bolegkreditt AS	14.553.975	64.808	1,04 %	1,04 %	Oslo	Kredittforetak
Eika VBB AS	3.140	15.786				Infrastuktur
	15.119.092	226.708				

Selskaper som ikke er konsolidert og hvor investeringen heller ikke er fratrukket i ansvarlig kapital

Navn	Antall aksjer	Bokført verdi	Eierandel	Andel av stemmerett	Forretnings-kontor	Type virksomhet
Sjå note 30		118.485				
Sum		345.193				

Investering i dotterselskap er i morbanken sitt rekneskap bokført til 7,6 mill. kroner pr. 31.12.2022.

Sogn Sparebank Egedomsmeikling AS

Selskapet er passivt.

ISSB Eigedom AS

Sogn Sparebank kontrollerer 65 % av ISSB Eigedom AS. Selskapet skal drive med investering i fast eigedom eller selskap som eig fast eigedom. Selskapet har ingen tilsette. Forretningskontoradressa til ISSB Eigedom AS, er Statsråd Evensens veg 8, 6885 Årdalstangen.

2.1.2 Tilknytt selskap

Tabellen gir ei oversikt over tilknytt selskap som er fullt konsolidert, oppkjøpsmetoden, der investeringa er trekt frå i ansvarleg kapital:

Namn på selskapet	Org. nr.	Tal aksjar	Bokført verdi	Eigarandel	Del av stemmerett	Forretningskontor	Type verksemd
Sogn Forsikring AS	991 650 350	351	135	35 %	35 %	Bergen	Forsikring
Sum investering i tilknytt selskap			135				

Investering i tilknytt selskap er i morbanken sitt rekneskap bokført til 0,135 mill. kroner pr. 31.12.2021.

SOGN FORSIKRING AS

Sogn Sparebank kontrollerer 35 % av Sogn Forsikring AS. Forsikringselskapet er samlokalisert med Sogn Sparebank i Bergen og skal selja Eika Gruppen AS sine forsikringsprodukt. Selskapet har pr. 31.12.2022 ein tilsette.

2.2 FORSKJELLAR MELLOM REKNESKAPSMESSIG KONSOLIDERING OG KONSOLIDERING ETTER KAPITALDEKNINGSBESTEMMELSANE

Dotterselskapa, Sogn Sparebank Eigedomsmekling AS og ISSB Eigedom AS er konsolidert etter dei same prinsippa i rekneskapsamanheng som i kapitaldeknings messig samanheng.

Navn	Eierandel	Regnskapsmessig konsolidering	Kapitaldekningsmessig konsolidering
Sogn Sparebank Eigedomsmekling AS		100 %	-
ISSB Eigedom AS		65 %	7.550
Sogn Forsikring AS		35 %	135

2.3 AVGRENSINGAR PÅ OVERFØRING AV KAPITAL ELLER TILBAKEBETALING AV GJELD MELLOM SELSKAP

Det er ikkje inngått avtalar, privatrettslege eller andre faktiske avgrensingar som gjeld overføring av kapital mellom selskapa, Sogn Sparebank (mor), Sogn Sparebank Eigedomsmekling AS (dotter under avvikling), ISSB Eigedom AS (dotter) og Sogn Forsikring AS (tilknytt selskap), Desse selskapa utgjør ein uvesentleg endring og vert derfor ikkje utarbeida konsernreneskap.

Høve til overføring av kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom selskapa er regulert av den til eikvar tid gjeldande lovgiving for bransjen.

3 KAPITALKRAV

3.1 Ansvarleg kapital og kapitalkrav

Sogn Sparebank sin ansvarlege kapital er kjernekapital. Kjernekapitalen er sett saman av sparebankens fond, overkursfond, utjamningsfond, gåvefond, fond for urealiserte gevinstar, fondsobligasjonar og eigenkapitalbevis.

3.1.1 Spesifikasjon av ansvarleg kapital

Tabellen nedanfor viser berekningsgrunnlaget for kredittrisiko fordelt på dei enkelte engasjementskategoriane slik dei er definert i kapitalføreskrifta. I tillegg viser tabellen kapitalkrav for motpartsrisiko og operasjonell risiko og samla berekningsgrunnlag.

Kapitaldekning	
Innskutt eigenkapital	31.625
Eigne EK bevis	- 673
Overkursfond	32.812
Utjamningsfond	59.569
Sparebankens fond	795.235
Gåvefond	36.278
Fond for urealisert vinst	74.919
Sum egenkapital	1.029.765
Fradrag for overfinansiert pensjonsforpliktelse	0
Fradrag for immaterielle eiendeler	-741
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	-160.643
Avsatt til utbytte	-6.325
Avsatt til gåvetildeling	-5.900
Sum ren kjernekapital	856.156
Fondsobligasjoner	40.000
Fradrag for ansvarlig kapital i andre fin.inst.	0
Sum kjernekapital	896.156
Netto ansvarlig kapital	896.156

Eksponeeringskategori (beregningsgrunnlag etter risikovekt)

Stater og sentralbanker	0
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommuner)	49
Offentlige foretak	0
Institusjoner	32.745
Foretak	153.685
Massemarkedsengasjementer	
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	2.346.186
Forfalte engasjementer	51.560
Høyrisiko-engasjementer	148.586
Obligasjoner med fortrinnsrett	5.520
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rating	52.238
Andeler i verdipapirfond	59.294
Egenkapitalposisjoner	237.256
Øvrige engasjementer	231.467
CVA-tillegg	
Sum beregningsgrunnlag for kredittrisiko	3.318.586
Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	300.233
Beregningsgrunnlag for motpartsrisiko	0
Sum beregningsgrunnlag	3.618.819
Kapitaldekning i %	24,76 %
Kjernekapitaldekning	24,76 %
Ren kjernekapitaldekning i %	23,66 %

Banken har blitt underlagt eit Pilar 2-krav på 3,0 % frå 30.06.2022. Dette kravet er f.t. under revurdering.
Banken har et kapitalmål på 18,5 % for ren kjernekapitaldekning.

3.1.2 Konsolidering av samarbeidende grupper

Fra 01.01.2018 skal alle banker rapportere kapitaldekning konsolidert med eierandel i samarbeidsgrupper.
Banken har en eierandel på 2,25 % i Eika Gruppen AS og på 1,04 % i Eika Boligkreditt AS.

Ren kjernekapital	979.947
Kjernekapital	1.029.388
Ansvarlig kapital	1.040.608
Beregningsgrunnlag	4.183.471
Kapitaldekning i %	24,87 %
Kjernekapitaldekning	24,61 %
Ren kjernekapitaldekning i %	23,42 %
Uvektet kjernekapitalandel i %	

3.2 Bufferkrav

Etter lova skal banken ha ein bevaringsbuffer på 2,5 prosent, ein systemrisikobuffer på 3,0 prosent og ein motsyklisk buffer på 2,5 prosent. Denne er endra til 2,0 prosent for 31.12.22. Nivået på den motsykliske bufferen blir fastsett av Finansdepartementet kvart kvartal.

Banken har per 31.12.2022 et kombinert kapitalbufferkrav på kr 271 millionar:

Bufferkrav	
Bevaringsbuffer (2,50 %)	90.470
Motsyklisk buffer (2,00 %)	72.376
Systemrisikobuffer (3,00 %)	108.565
Sum bufferkrav til ren kjernekapital	271.411
Minimumskrav til ren kjernekapital (4,50 %)	162.847
Tilgjengelig ren kjernekapital utover minimumskrav og bufferkrav	461.898

Banken har 461 millionar kroner i ren kjernekapital tilgjengeleg til å dekke det kombinerte kapitalbufferkravet.

3.3 Uvekta kjernekapitalandel

Uvekta kjernekapitalandel vert rekna ut frå berekna kjernekapital med og utan overgangsordningar delt på engasjementsbeløp for balanseførde og ikkje balanseførde postar i kapitaldekningsoppgåva, justert for konverteringsfaktorar ihht. i CRR artikkel 429, nr. 10.

Derivater: Fremtidig eksponering ved bruk av markedsverdimetoden	0
Poster utenom balansen med 10 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	
Poster utenom balansen med 20 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	33.548
Poster utenom balansen med 50 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	203.438
Poster utenom balansen med 100 % konverteringsfaktor etter standardmetoden	9.822
Øvrige eiendeler	7.249.286
(-) Regulatoriske justeringer i kjernekapital	-160.642
(-) Regulatoriske justeringer i kjernekapital etter overgangsregler	
Totalt eksponeringsbeløp	7.335.452
Totalt eksponeringsbeløp etter overgangsregler	
Kapital	
Kjernekapital	896.156
Kjernekapital etter overgangsregler	896.156
Uvektet kjernekapitalandel	
Uvektet kjernekapitalandel	12,22 %
Uvektet kjernekapitalandel etter overgangsregler	12,22 %

4 KREDITTRISIKO OG MOTPARTSRISIKO

4.1.1 Definisjon mislighaldne engasjement:

Eit engasjement vert vurdert å vere misleghalde når kunden ikkje har betalt forfalne terminar på utlån innan 90 dagar etter forfall eller når overtrekk på rammekreditt ikkje er dekkja inn som avtalt innan 90 dagar etter at rammekreditten vart overtrekt.

4.1.2 Definisjon andre tapsutsette engasjement:

Eit engasjement vert vurdert å vere tapsutsett, sjølv om det ikkje er misleghalde enno, når det er identifisert objektive bevis på verdifallet.

4.1.3 Definisjon verdifall:

Utlån og garantiar vert vurdert etter "Forskrift om regnskapsmessig behandling av utlån og garantiar i finansinstitusjonar av 21.12.2004". Utlån vert målt ved første gongs balanseføring til verkeleg verdi (lånebeløpet som er overført til kunden). Ved seinare måling, vert utlån vurdert til amortisert kost fastsett ved bruk av effektiv rentemetode, som forenkla vil sei er utlånet sin balanseførte verdi ved første gongs måling, justert for mottekne avdrag og eventuell nedskrivning for tap. Dersom det ligg føre objektive bevis for at eit utlån eller ei gruppe av utlån har verdifall, vert det føreteke nedskrivning for verdifallet. Banken har utarbeida eigne retningslinjer for nedskrivning for tap på utlån og garantiar.

Kriterium for berekning av nedskrivningar på individuelle utlån, er at det ligg føre objektive bevis for verdifall. Objektive bevis på at eit utlån har verdifall inkluderer, i følgje utlånsforskrifta, observerbare data banken har kjennskap til om følgjande tapshendingar:

- a) Vesentlege finansielle problem hjå debitor.
- b) Betalingsmisleghald eller andre vesentlege brot på kontrakten.
- c) Innvilga utsetting av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringar i rentesatsen eller andre avtalevilkår som følgje av finansielle problem hjå debitor.
- d) Det vert vurdert som sannsynleg at debitor vil inngå gjeldsforhandling, anna finansiell restrukturering eller at debitor sitt bu blir teken under konkursbehandling.

4.2 Metode for utrekning av nedskrivningar

Nedskrivingsbeløpa vert utrekna som forskjellen mellom balanseført verdi og noverdien av estimerte framtidige kontantstraumar. Ved utrekninga av dei framtidige kontantstraumane vert sikkerheitene vurdert til pårekeleg salspris med frådrag for salskostnader.

Identifiseringa av tapsutsette engasjement tek hovudsakeleg utgangspunkt i tapshendingar som ligg føre på balansedagen, men objektive bevis på manglande framtidig oppgjerssevne hjå debitor vert òg vurdert. Banken

føretekvartalsvise vurderingar av vesentlege engasjement med omsyn til individuelle- og gruppevise nedskrivingar.

Sogn Sparebank nyttar ein sannsynlegheitsbasert (PD – probability of default) risikoklassifiseringsmodell på alle kundar der det er risiko for tap for banken. Det betyr at alle kundar med lån, kreditt eller garanti blir risikoklassifisert, i tillegg til kundar med overtrekk over kr. 1.000.

Risikoklassifiseringsmodellane er delt i to hovudmodellar, ein for personmarknad og ein for bedriftsmarknad.

Hovudmodellane er igjen delt i ulike undermodellar. Det vert òg gjort eit modellmessig skilje mellom eksisterande og nye kundar. Risikoklassifiseringsmodellen som banken nyttar bereknar sannsynlegheit for at kunden går i mislighald i løpet av dei neste 12 månadane.

Følgjande risikoklassar vert nytta:

Sannsynlegheit for misleghald i prosent		
Risikoklasse	Frå og med	Til
1	0,01	0,10
2	0,10	0,25
3	0,25	0,50
4	0,50	0,75
5	0,75	1,25
6	1,25	2,00
7	2,00	3,00
8	3,00	5,00
9	5,00	8,00
10	8,00	100,00
11	Misleghald	
12	Tapsutsett	

Basert på risikoklassifiseringssystemet til Sogn Sparebank der risikoklasse 1 representerer lågast og risikoklasse 12 høgast risiko. I risikoklasse 11 er alle kundar med misleghald over kr. 1.000 i 90 dagar gruppert. I risikoklasse 12 er alle kundar som banken har vurdert som tapsutsette gruppert.

4.3 Fordeling på engasjementstypar, typar av motpartar og geografiske område

Matrisa viser samla engasjementsbeløp etter steg 3 nedskrivingar fordelt på engasjementstypar, typar av motpartar og geografiske område.

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper, geografiske områder og typer av motparter (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Utlån og fordringer	Ubenyttede rammer	Garantier	Sum
Offentlig forvaltning	57.670	5.034	3.492	66.196
Lønnstakere o.l.	4.986.940	288.269	10.798	5.286.007
Utlandet	-	-	-	-
<i>Næringssektor fordelt:</i>				
Jordbruk, skogbruk, fiske	91.539	14.426	526	106.491
Industriproduksjon	79.003	2.570	413	81.986
Bygg og anlegg	175.727	52.102	36.393	264.222
Varehandel, hotell/restaurant	58.410	44.510	4.278	107.198
Transport, lagring	-	-	-	-
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	492.626	67.594	7.663	567.883
Sosial og privat tjenesteyting	-	-	-	-
Sentralbank	82.922	-	-	82.922
Kredittinstitusjoner	430.344	-	-	430.344
Sum	6.455.181	474.505	63.563	6.993.249
"Hjemkommune"	4.400.572	474.505	63.563	4.938.640
"Øvrige deler av hjemfylke"	-	-	-	-
Resten av Norge	2.054.609	-	-	2.054.609
Utlandet	-	-	-	-
Gjennomsnitt²	6.455.181	474.893	65.870	6.952.269

¹ Fratrukket nedskrivninger i steg 3

² Gjennomsnitt av inngående og utgående balanse siste år

4.4 Engasjement fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid

Engasjementer¹ fordelt på engasjementstyper og gjenstående løpetid (beløp i tusen kroner)

Engasjementstyper	Inntil 1 måned	1–3 måneder	3–12 måneder	1–5 år	Over 5 år	Uten løpetid	Sum
Utlån og fordringer	30.809	47.396	379.858	547.029	5.417.957	32.132	6.455.181
Ubenyttede rammer	-	-	474.505	-	-	-	474.505
Garantier	-	-	-	63.563	-	-	63.563
Sum	30.809	47.396	854.363	610.592	5.417.957	32.132	6.993.249

¹ Fratrukket nedskrivninger i steg 3

Matrisa viser beløp for ulike engasjementstyper fordelt på løpetid.

4.5 Mislighald, nedskrivninger og avsetninger på garantiar

Matrisa nedanfor viser mislighaldne og tapsutsette utlån, individuelle nedskrivninger på utlån og avsetninger på garantiansvar fordelt på typer av motparter.

Mislighold, nedskrivninger og avsetninger på garantier (beløp i tusen kroner)

Type motpart	Misligholdte engasjementer over 90 dager	Andre kredittforringede engasjement	Samlede nedskrivninger ¹	Resultatførte nedskrivninger ¹	Garantier med avsetning ²	Avsetninger på garantier
Offentlig forvaltning						
Lønnstakere o.l.	24.344	62.695	9.905	4.100		
<i>Næringssektor fordelt:</i>						
Jordbruk, skogbruk, fiske						
Industriproduksjon	381		227			
Bygg og anlegg	4.475		358			
Varehandel, hotell/restaurant	24.064	74.650	5.013	2.425		
Transport, lagring						
Finans, eiendom, forretningsmessige tjenester	5.705		991			
Sosial og privat tjenesteyting						
Sum	58.969	137.345	16.494	6.525	-	-

¹ Kun nedskrivninger i steg 3

² Samlet garantibeløp der det er foretatt avsetning.

4.6 Endringer i nedskrivninger og avsetninger på garantiar

Endringer i nedskrivninger på utlån siste år (beløp i tusen kroner)	Steg 1: 12 mnd. tap	Steg 2: Livstid tap	Steg 3: Livstid tap
Nedskrivninger pr. 01.01.2022	7826	7.606	11.646
Overføringer:			
Overføringer til steg 1	47	-1.211	-56
Overføringer til steg 2	-167	2.398	0
Overføringer til steg 3	-43	-458	1.933
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	905	49	2.266
Finansielle eiendeler som er fraregnet i perioden (Modifisering av kontantstrømmer fra eiendeler som ikke er fraregnet)	-239	-890	-143
Endringer i modell eller risikoparametre	77	-521	2.538
Konstaterte tap	-	-	-2.148
Tilbakeføring av tidligere konstaterte tap	-1.255	1.516	457
Valutaeffekter			
Nedskrivninger pr. 31.12.	7.151	8.489	16.493

Endringer i tapsavsetning på ubenyttede kreditter og garantier siste år (beløp i tusen kroner)	Steg 1: 12 mnd. tap	Steg 2: Livstid tap	Steg 3: Livstid tap
Tapsavsetninger pr. 01.01.2022	7826	7606	11646
Overføringer:			
Overføringer til steg 1	47	-1.211	-56
Overføringer til steg 2	-167	2.398	-
Overføringer til steg 3	-46	-458	1.933
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	905	49	2.266
Finansielle eiendeler som er fraregnet i perioden	-239	-890	-143
Konstaterte tap	-	-	-2.148
Endringer i modell eller risikoparametre	77	-521	2.538
Andre justeringer	-1.255	1.516	457
Valutaeffekter			
Tapsavsetninger pr. 31.12.	7.148	8.489	16.493

Årets nedskrivninger og gjenvinning på tidligere års nedskrivninger (beløp i tusen kroner)	Utlån	Garantier og ubenyttede kreditter
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på utlån	4.846	
Periodens endring i individuelle nedskrivninger på garantier	-	-
Periodens endring i gruppeavsetninger	-	
Periodens endring i forventet tap (steg 1 og 2)	205	-
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger (steg 3)	1.474	
Periodens konstaterte tap, hvor det tidligere ikke er foretatt individuelle nedskrivninger		
Periodens inngang på tidligere perioders konstaterte tap		
Periodens tapkostnader	6.525	-

Bruk av offisiell rating for kapitaldekningsføremål

Etter standardmetoden kan kapitalkravet vere avhengig av motparten si offisielle rating. Offisiell rating vil i liten grad vere aktuelt for banken sine lånekundar, men kan vere aktuelt for utstedarar av verdipapir som banken plasserer i. I så fall er det ratingar frå Standard & Poor's, Moody's og/eller Fitch som er aktuelle. Sogn Sparebank har pr. rapporteringstidspunkt ingen engasjement der ratinga påverkar kapitaldekninga.

4.7 Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheiter m.v. ved fastsetting av kapitalkrav

Matrisa nedanfor viser samla engasjementsbeløp før og etter at det er teke omsyn til sikkerheiter (garantiansvar og finansielle sikkerheiter) og engasjementsbeløp som er trekt i frå den ansvarlege kapitalen.

Engasjementsbeløp og bruk av sikkerheiter m.v ved fastsetting av kapitalkrav (beløp i tusen kroner)

Engasjementskategorier	Engasjementsbeløp for sikkerheter	Engasjementsbeløp etter sikkerheter	Fratrukket den ansvarlige kapitalen	Benyttede ratingbyråer	Andel sikret med pant ¹	Andel sikret med garantier ¹
Stater og sentralbanker	150.720	150.720		Ingen	0 %	0 %
Lokale og regionale myndigheter (herunder kommune)	491	491		Ingen	0 %	0 %
Offentlige foretak				Ingen	0 %	0 %
Multilaterale utviklingsbanker				Ingen	0 %	0 %
Internasjonale organisasjoner				Ingen	0 %	0 %
Institusjoner	213.843	213.843		Ingen	0 %	0 %
Foretak	270.147	269.445		Ingen	0 %	26 %
Massemarkedsengasjementer				Ingen	0 %	0 %
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	5.634.490	5.634.490		Ingen	87 %	0 %
Forfalte engasjementer	44.289	44.289		Ingen	27 %	0 %
Høyrisiko-engasjementer	126.522	126.522		Ingen	0 %	9 %
Obligasjoner med fortrinnsrett	55.295	55.295		55.295	0 %	0 %
Fordring på institusjoner og foretak med kortsiktig rat	302.074	302.074		302.074	0 %	0 %
Andeler i verdipapirfond	431.968	431.968		230.214	0 %	0 %
Egenkapitalposisjoner	221.478	221.478	100.110	Ingen	0 %	0 %
Øvrige engasjementer	321.003	319.067		Ingen	0 %	0 %
Sum	7.772.320	7.769.682	100.110	587.583		

¹ Her tas kun hensyn til garantier og pant som har betydning for beregning av kapitalkrav. Andel regnet av engasjementsbeløp for sikkerheter.

Hovudtypar av pant som vert nytta til kapitaldekningsføremål er pant i bustad og fritidseigedom. Garantiar har i liten grad betydning for kapitaldekninga. I enkelte tilfelle vert garantiar frå bankar eller regionale styresmakter nytta. Sogn Sparebank nyttar ikkje kredittderivat.

Banken føreteik ikkje motrekning av eksponeringar i eller utanfor balansen, ved beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. Verdivurdering av sikkerheiter tek utgangspunkt i sikkerheita sin marknadsverdi. Sikkerheitsobjekt som er ukjende for banken, skal dokumentere verdien sin gjennom offentleg takst. I tillegg til takst, nyttar banken eigen marknadskunnskap ved fastsetting av verdi på eigedomar i primærmarknaden til banken.

Verdivurdering av bustadeigedomar vert oppdatert ved vesentlege endringar i marknaden, ved større opplåningar og minst kvart tredje år.

Det vert teke omsyn til konsentrasjonsrisiko i banken sin ICAAP, likevel slik at konsentrasjonsrisiko som følgje av konsentrasjon av typar sikkerheiter ikkje eksplisitt vert tilordna kapitalkrav.

4.8 Sikkerhetsstilte eiendelar

Pr. 31.12.2022 er 203 mill. kroner i OMF fond stilt som sikkerheit for lån i sentralbanken..

Pantsatte og ikke-pantsatte eiendeler									
Eiendeler	Balansført verdi av Ikke-sikkerhetsstilte eiendeler			Virkelig verdi av Ikke-sikkerhetsstilte eiendeler		Balansført verdi av sikkerhetsstilte eiendeler		Virkelig verdi av sikkerhetsstilte eiendeler	
	herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken		herav: godkjent som pant i sentralbanken		herav: utstedt av andre i konsernet	herav: godkjent som pant i sentralbanken	herav: godkjent som pant i sentralbanken	
Rentebærende verdipapirer	371.748								
herav: Covered bonds (inkl. OMF)	299.074	-	202.729	68 %	-	202.729	202.729	202.729	
herav: sikrede verdipapirer (ABS)	41.337								
herav: utstedt av offentlig forvaltning									
herav: utstedt av finansielle foretak									
herav: utstedt av ikke-finansielle foretak	31.337								
Sum	743.496		202.729			202.729	202.729	202.729	

4.9 Motpartsrisiko knytt til derivat

Sogn Sparebank har ikkje derivat.

5 EGENKAPITALPOSISJONER

Banken rapporterer etter International Financial Reporting Standards (IFRS) og fortolkningar frå IFRS fortolkingskomité (IFRIC), som er fastsett av EU. For det avlagde rekneskapet er det ingen forskjellar mellom IFRS som fastsett av EU og IASB. Rekneskapet er utarbeida basert på historisk kost prinsippet med følgjande modifikasjonar: revaluering av tomtar, finansielle derivat og finansielle eiendelar og forpliktingar er vurdert til verkeleg verdi over resultatet. Sogn Sparebank er eit konsern som er morbank, dotterselskapa Sogn Sparebank Eigedomsmekling AS, ISSB Eigedom AS og tilknytt selskap Sogn Forsikring AS. All rapportering i høve til det offentlege er difor på konsolidert nivå dersom anna ikkje går fram av rapporteringa.

5.1 Finansielle eiendelar

5.1.1 Klassifisering

Ved første gongs rekneskapsføring blir finansielle instrument klassifisert i ein av dei følgjande kategoriane, avhengig av typen instrument og føremålet med investeringa:

Finansielle eiendelar klassifiserast i gruppene:

- Amortisert kost
- Verkeleg verdi med verdiendring over utvida resultat
- Verkeleg verdi med verdiendring over ordinært resultat

Finansielle forpliktingar klassifiserast som:

- Finansielle forpliktingar til verkeleg verdi med verdiendringar over resultat
- Andre finansielle forpliktingar målt til amortisert kost

Klassifisering og måling i høve til IFRS 9 krev at alle finansielle eiendelar som er pengekrav, blir klassifisert basert på ei vurdering av banken sin forretningsmodell og kontantstraumane knytt til dei ulike instrumenta.

5.1.2 Finansielle eigendelar til verkeleg verdi over resultatet

Verkeleg verdi av finansielle instrument som blir omsett i aktive marknader blir fastsett ved slutten av rapporteringsperioden med henvising til noterte marknadsprisar eller kursar frå forhandlarar av finansielle instrument, utan frådrag for transaksjonskostnader. Marknaden er aktiv dersom det er mogleg å framskaffe eksterne observerbare prisar, kursar eller renter og desse prisane representerer faktiske og hyppige marknadstransaksjonar.

For finansielle instrument som ikkje blir omsett i ein aktiv marknad, blir den verkelege verdien fastsett ved hjelp av ein eigna verdsettingsmetode. Slike verdsettingsmetodar omfattar bruk av nyleg føretektne marknadstransaksjonar på ei armlengd avstand mellom velinformerte og frivillige partar, dersom slike er tilgjengelege, henvising til løpande verkeleg verdi av eit anna instrument som er praktisk talt det same, diskontert kontantstraumberekning eller andre verdsettingsmodellar. I den grad observerbare marknadsprisar er tilgjengeleg for variablar som inngår i verdsetjingsmodellar, så blir dei nytta.

Ein analyse av verkeleg verdi av finansielle instrument og ytterlegare detaljar om målinga av desse blir gitt opp i eigen note i samband med avlegging av årsrekneskapen.

Likviditetsporteføljen til banken er klassifisert til verkeleg verdi over resultatet i høve til den forretningsmodellen som styrer forvaltninga av likviditetsporteføljen. Eigenkapitalinstrument som er strategiske investeringar, er klassifisert til verkeleg verdi over utvida resultat utan resirkulering. Desse eigenkapitalinstrumenta er ikkje derivat eller haldne for handelsføremål.

5.1.3 Måling til amortisert kost

Finansielle instrument som ikkje blir målt til verkeleg verdi, blir målt til amortisert kost, og inntektene blir berekna etter instrumentet si effektive rente. Den effektive renta blir fastsett ved diskontering av kontraktsfesta kontantstraumar innanfor forventa løpetid.

Kontantstraumane inkluderer etableringsgebyr og direkte, marginale transaksjonskostnader som ikkje direkte blir betalte av kunden, og eventuell restverdi ved utløpet av forventa løpetid. Amortisert kost er noverdien av slike kontantstraumar neddiskontert med den effektive renta.

Utlån med flytande og fast rente er klassifisert til amortisert kost. Banken nyttar ikkje fair value option på utlån med fast rente. Banken har høve til å overføra utlån med pant i bustadeigedom til Eika Boligkreditt som har belåningsgrad under 60 %. Banken overfører ikkje utlån frå eigen balanse. Banken har difor klassifisert utlån som kan overførast til Eika Boligkreditt til amortisert kost.

Finansielle forpliktingar vert målt til amortisert kost ved bruk av effektiv rentes metode. Når tidshorisonten for den finansielle forpliktinga sitt forfallstidspunkt er relativt kort, vert den nominelle renta nytta ved berekning av amortisert kost. I kategorien finansielle forpliktingar til amortisert kost inngår klassane innskott frå og forpliktingar overfor kundar og renteberande forpliktingar som sertifikat- og obligasjonsgjeld.

5.1.4 Måling av finansielle garantiar

Utsteda finansielle garantiar blir vurdert til verkeleg verdi, som ved første gongs rekneskapsføring blir sett på som motteke vederlag for garantien. Ved etterfølgjande måling blir utsteda finansielle garantiar vurdert til det

høgaste beløp av mottekne vederlag for garantien med frådrag for eventuelle resultatførde amortiseringar og beste estimat for vederlag ved eventuell innfriing av garantien.

5.1.5 Innlån og innskot frå og gjeld til kundar

Innlån vert rekneskapsført til verkeleg verdi når utbetaling av innlånet finn stad, med frådrag for transaksjonskostnader. I etterfølgjande periodar vert innlån rekneskapsført til amortisert kost utrekna ved bruk av effektiv rente. Forskjellen mellom det utbetalte lånebeløpet (fråtrekt transaksjonskostnader) og innløysingsverdien, vert resultatført over løpetida til innlånet.

5.1.6 Nedskrivning av finansielle eigendelar

Under IFRS 9 skal tapsavsetningane innreknast basert på forventa kredittap. Den generelle modellen for nedskrivningar av finansielle eigendelar omfattar finansielle eigendelar som blir målt til amortisert kost eller til verkeleg verdi med verdiendringar over utvida resultat. I tillegg er òg lånetilsegn, finansielle garantikontraktar som ikkje blir målt til verkeleg verdi over resultatet og fordringar på leigeavtalar omfatta.

Ved førstegongs balanseføring skal det avsettast for tap tilsvarande 12-månaders forventa tap. 12-månaders forventa tap er det tapet som er forventa å inntreffa over levetida til instrumentet, men som kan knytast til misleghaldshendingar som inntreff dei første 12 månadane.

Dersom kredittrisikoen for ein eigendel eller gruppe av eigendelar ser ut til å ha auka vesentleg sidan første gongs innrekning, skal det gjerast ei tapsavsetning tilsvarande heile den forventa levetida til eigendelen. Dersom det oppstår eit kredittap skal renteinntekter innreknast basert på bokført beløp etter justering for tapsavsetning. Eit kredittap har oppstått når kunden er rekna for å vere i mislighald, sjå beskriving av sannsynlegheit for misleghald.

Matrisa under viser eigenkapitalposisjonar fordelt etter om dei vert haldne for gevinstføremål eller strategisk føremål. Matrisa viser òg type verdipapir og bokført verdi, verkeleg verdi, realisert gevinst/tap siste år og kor mykje av dette som er medrekna i høvesvis kjernekapital og tilleggskapital.

Eigenkapitalposisjonar (beløp i tusen kroner)

Beløp i tusen kroner	Bokført verdi	Virkelig verdi	Realisert gevinst/ -tap i perioden	Urealisert gevinst/ -tap	Herav medregnet i kjernekapital ¹	Herav medregnet i tilleggskapital ¹
Aksjer og andeler – gevinstformål	332.557	332.557				
– børsnoterte aksjer	7.059	7.059				
– andre aksjer og andeler	325.498	325.498				
Aksjer og andeler – strategisk formål	345.193	345.193		26.813	26.813	
– børsnoterte aksjer	-	-				
– andre aksjer og andeler	345.193	345.193		26.813	26.813	

¹ "Herav" sikter til urealiserte gevinster/tap

6 RENTERISIKO

Sogn Sparebank har identifisert følgjande kjelder til renterisiko:

- Utlån til kundar/andre bankar
- Renteberande plasseringar i verdipapir
- Innskot frå kundar
- Renteberande verdipapirgjeld
- Anna renteberande gjeld

Renterisiko på utlån til kundar oppstår i tilknytning til både flytande og fastforrenta utlån. I samsvar med finansavtalelova, gjeldande for privatpersonar, har banken ein varslingsfrist på seks veker før ein eventuell renteauke på utlån kan setjast i verk. Renterisikoen er primært knytt til behaldninga av renteberande verdipapir. Fastrenteinnskot og fastrenteutlån er til no mindre viktig for renterisikoen. Renterisikoen er primært knytt til behaldninga av renteberande verdipapir. Banken hadde ikkje fastrenteinnskot 31.12.21. Det er soleis ingen renterisiko knytt til fastrenteinnskot. Banken har for tida 3 fastrentelån med samla volum 7,3 mill. kroner, det utgjer 0,15 % av brutto utlån til personkundar på eiga bok. I tillegg vert fastrentelån ytt gjennom Eika Boligkreditt AS. Banken har ikkje fastrentelån til næringslivet.

Banken sine plasseringar i renteberande verdipapir er hovudsakleg sett saman av papir med flytande rente som vert regulert kvartalsvis. Banken får månadleg oversikt over kurs- og renterisiko frå meklarane til banken som vert brukt til styring av renterisiko.

Sogn Sparebank har ein obligasjonsportefølje pr. 31.12.2021 på 55 mill. kroner. Renterisikoen vert redusert ved at dei aller fleste av obligasjonane er knytte opp mot ei avkasting lik tre mnd. Nibor. Sett i samanheng med andre balansepostar med rentebinding, har banken likevel ein viss renterisiko.

All renteberande verdipapirgjeld er lagt ut med flytande rente knytt til tre månaders NIBOR og kvartalsvise rentejusteringar.

Styret har sett opp interne rammer for renterisiko. Banken ligg innafør desse rammene.

Banken er òg eksponert for renterisiko knytt til tap av rentenetto. Risikoen kjem fram som resultat av ulik rentebindingstid på ulike aktiva- og passivapostar i og utanfor balansen. Desse er obligasjonar, utlån til kundar, garantiar, innskot og verdipapirgjeld. Ei endring i marknadsrenta, vil gje auke eller reduksjon i banken sin rentenetto som følgje av det. Renteberande verdipapirplasseringar, utlån, innskot frå kundar, finansinstitusjonar og låneopptak i marknaden er alle knytt til flytande rente. Utanom balansepostar, gjeld banken sitt løpande garantiansvar som er knytt til flytande rente. Renterisikoen blir kvartalsvis rapportert til styret. Ulik rentebinding og referanserenter på utlån og innlån gir utslag på rentenetto i banken. Renterisiko blir redusert ved at innlån og utlån i høg grad blir tilpassa same rentevilkår.

All annan renteberande gjeld har òg flytande rente knytt til tre månaders Nibor og kvartalsvise rentejusteringar. I periodar der det inngår renteberande gjeld med fast rente, blir behovet for renteswappar vurdert i kvart enkelt tilfelle.

Banken måler renterisikoen ved at det vert berekna ein gjennomsnittleg durasjon, tid til neste renteendring, for dei forskjellige renteberande postane. Durasjonen vert nytta til å simulera verknaden av ein auke eller reduksjon i rentenivået på 1 %-poeng.

Renterisikoen vert styrt etter vedtekne rammer og avgrensingar, hovudsakleg basert på forvaltningskapitalen til banken i følgjande policyar:

- Risikopolicy
- Marknadspolicy

Renterisiko

	Renterisiko i tusen kroner ¹
Eiendeler	
Utlån til kunder med flytende rente	-7.084
Utlån til kunder med rentebinding	-72
Rentebærende verdipapirer	-474
Øvrige rentebærende eiendeler	-83
Gjeld	
Innskudd med rentebinding	8.345
Andre innskudd	706
Verdipapirgjeld	
Øvrig rentebærende gjeld	
Utenom balansen	
Renterisiko i derivater	-
Sum renterisiko	1.338

Renterisikoen er då kr 1,33 mill. ved 1%-poeng endring i renta.

7 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

7.1 Innleiing

God risiko- og kapitalstyring er eit sentralt verkemiddel i banken si verdiskaping. Styret i Sogn Sparebank har ei målsetting om at risikoprofilen til banken skal vere låg til moderat.

Sogn Sparebank brukar VIS modellen til Eika Gruppen AS. Modellen er ein restrisikomodel basert på standardmetoden, som baserer seg på å identifisere dei risikoane som ikkje er dekkja av minstekravet. Modellen omfattar nødvendige arbeidsprosessar, instruksar, berekningar og andre dokument som er vurdert som nødvendige for å etablere ein tilstrekkeleg ICAAP prosess. Nødvendig utvikling og tilpassing i eigen bank er gjennomført av administrasjonen i banken.

Risiko- og kapitalstyringa i banken tek utgangspunkt i det definerte strategiske målbiletet slik dette kjem fram gjennom strategiplanen. Banken har etablert eigne risikostrategiar for kvart område, og det er konkretisert styringsmål og rammer for det enkelte risikoområde. Desse strategiane vert revidert minst årleg i samanheng med dei andre planprosessane til banken.

Styringsmål og rammer som er nedfelt i banken sine risikostrategiar skal bidra til å sikre lønsemd i banken både på kort og lang sikt. Føremålet er å unngå for store risikokonsentrasjonar i verksemda. Konsentrasjonar som ved ei ugunstig utvikling kan bidra til å true lønsemda og soliditeten til banken.

7.2 Organisering og ansvar

Ansvar og gjennomføring av banken si risikostyring og kontroll, er delt mellom styret i banken, leiing og operative eining.

7.2.1 Styret

Har ansvar for å sjå til at banken har ein ansvarleg kapital som er tilstrekkeleg ut i frå ynskt risiko og verksemda til banken, og syta for at banken er tilstrekkeleg kapitalisert ut i frå regulatoriske krav. Styret fastset dei overordna målsettingane relatert til risikoprofil og avkastning. Styret fastset vidare dei overordna rammene, fullmaktene og retningslinjer for risikostyringa i banken, og etiske reglar som skal bidra til ein høg etisk standard.

7.2.2 Adm. banksjef

Har ansvaret for den overordna risikostyringa og er ansvarleg for at det vert implementert effektive risikostyringssystem i banken, og at risikoeksponeringa vert overvaka. Adm. banksjef er vidare ansvarleg for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

7.2.3 Risk and Compliance Manager

Desse funksjonane er delt i Risikostyring og Compliance Manager. Sogn Sparebank har fokus på risiko- og kapitalstyring, og det er ein integrert del av styret sitt arbeid.

7.2.4 Alle leiarane

Har ansvar for å styre risiko og sikra god intern kontroll innanfor eige område i tråd med risikoprofilen som er vedteken for banken. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leiar ha nødvendig kunnskap om vesentlege risikoforhold innanfor eige område.

7.3 FØREMÅL OG PRINSIPP FOR ICAAP

ICAAP er banken sin eigen prosess for å vurdere banken sitt kapitalbehov. Denne kapitalbehovsvurderinga skal vere framoverskuande, og dette inneber at kapitalbehovet skal vurderast i forhold til banken sin noverande og framtidig risikoprofil. Det er difor eit overordna prinsipp at banken i tillegg til å berekne behovet ut i frå gjeldande eksponering (eventuelt rammer) òg må vurdere kapitalbehovet i lys av planlagd vekst og eventuelle vedtekne strategiske endringar m.v.

Risikotoleranse er storleiken på den risikoen banken er villig til å ta i verksemda si for å nå måla sine. Risikotoleransen kjem til uttrykk i rammeverket for verksemda, herunder avgrensingar i vedtekter, policyar, fullmakter, retningslinjer og rutinar. For nokre av risikoane er det vanleg å fastsetje kvantitative avgrensingar på risiko, til dømes kvantitative rammer for marknadsrisiko, rammer for store engasjement, rammer for eksponering mot enkeltbransjar osv. For andre risikotypar er det meir naturleg å nytte kvalitative avgrensingar. Slike avgrensingar angir kor langt banken er villig til å strekke seg på enkeltrisikoar, og representerer difor ein beskriving av risikotoleransen for desse enkeltrisikoane. Banken sin risikotoleranse er forsøkt reflektert i kapitalbehovet som vert berekna for kvar enkelt risiko.

Ved utrekning av samla kapitalbehov for alle risikoane, kan det argumenterast for at dei ulike risikoane ikkje vil materialisere seg samtidig, og at det difor eksisterer diversifikasjonseffektar som inneber at det samla kapitalbehovet er lågare enn summen av kapitalbehovet for dei enkelte risikoane. Banken har valt å leggje ein konservativ tilnærming til grunn, og ser difor bort frå slike effektar.

Banken stresstestar effekten på kapitaldekninga av eit alvorleg tilbakeslag/nedgongskonjunktur. I tillegg gjennomfører banken ein «omvendt» stresstest. I ein slik stresstest bestemmer banken først kva kapitaldekning som er so låg at banken risikerer å bli sett under administrasjon og/eller overteken. Deretter simulerer banken med ulike kombinasjonar av parameterverdiar som i sum gir det resultatet banken har fastsett. Hensikta med ein slik omvendt stresstest er å gi banken ytterlegare kunnskap om kor mykje som skal til før kapitaldekninga til banken fell under eit kritisk nivå. Banken gjennomfører òg stresstestar av marknadsrisiko og likviditetsrisiko.

Banken har vedteke eit minimumsnivå for kapital som skal vise banken sin samla risikotoleranse. Vurderinga er basert på utrekna kapitalbehov, offentlege krav og forventningar frå marknaden. Det er etablert eit sett av handlingsreglar der det går fram kva for tiltak som skal setjast i verk ved ulike nivå av faktisk kapital. Banken

sitt kapitalmål og overordna retningslinjer for vurdering av kapitalbehovet, er vedteke av styret til banken. Administrasjonen gjennomfører dei relevante vurderingane, berekningar og legg det fram for styret. Ein slik gjennomgang vert gjort minst ein gong per år. Styret er aktivt med i prosessen, og banken nyttar ekstern revisor i kvalitetssikringa av arbeidet.

Banken si interne vurdering av kapitalbehovet inneber ein analyse og berekning av kapitalbehov for følgjande risikoar:

- Kredittrisiko
- Likviditetsrisiko
- Marknadsrisiko
- Operasjonell risiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Egedomspriserisiko
- Forretningsrisiko
- Omdømerisiko
- Strategisk risiko
- Systemrisiko

Berekning av kapitalbehov for enkeltrisikoar vert gjort ved hjelp av ulike metodar mellom anna bruk av stresstestar i form av følsomheitsanalysar. I slike følsomheitsanalysar vert det fokusert på betydinga av endringar i ein enkelt variabel. I tillegg gjennomfører banken stresstesting i form av scenarionalyse som er meint å vise betydinga for banken samla sett av samtidige endringar i fleire relevante faktorar.

7.4 STYRING OG KONTROLL AV ENKELTRISIKOAR

I det følgjande vert det gitt ein gjennomgang av banken si handtering av dei enkelte risikoane.

Sogn Sparebank er ein mellomstor kredittinstitusjon. Det er difor eit overordna mål for styret at banken sin kredittpolicy byggjer på forsvarleg risiko. Banken har utarbeida eit eige regelverk som bidreg til avgrensingar og styring av den finansielle risikoen. Finansiell risiko er delt inn i kredittrisiko, likviditetsrisiko og marknadsrisiko. Marknadsrisiko er sett saman av renterisiko, valutarisiko og aksjekursrisiko. Nedanfor følgjer ei beskriving av dei ulike typane av risiko, og korleis banken har handtert desse.

Risikostyringsfunksjonen er organisert som ein integrert del av banken sitt internkontrollsystem. Ansvarleg avdelingsleiar utfører avviksrapportering til adm. banksjef, som igjen syter for vidare rapportering til banken sitt styre der det er påkrevd.

7.4.1 Kredittrisiko

Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som risiko for tap knytt til at kundar eller andre motpartar ikkje kan gjera opp for seg til avtalt tid og i samsvar med skrivne avtalar, og at mottekne sikkerheiter ikkje dekker uteståande krav. Denne typen risiko knyter seg hovudsakleg til større privat- og næringsengasjement, men òg til banken sine plasseringar i verdipapir.

Regelverket til banken, både i kreditthandboka og i reglane for verksemda på verdipapirmarknaden, gir klare avgrensingar i volum og krav til sikkerheit. Ein stor del av banken sine utlån er sikra med pant i fast eigedom, ved årsskiftet er berre ca. 1,0 % av utlåna til banken ytt utan nokon form for sikkerheit. Det er mindre forbrukslån og små lønskontolån og kredittar gitt på sokalla standardiserte vilkår.

Banken har investert i ei obligasjonsportefølje for å sikre ein nødvendig likviditetsbuffer, og er sett saman av obligasjonar utsteda av andre kredittinstitusjonar, kommunar og industriselskap. Det knyter seg liten til middels kredittrisiko til denne porteføljen. Ved årsskiftet er dei enkelte papira i porteføljen vurdert til det lågaste av kostpris og marknadspris.

Sjå 4.2 for modell risikoklassifisering.

7.4.1.1 MISLEGHOLDNE OG TAPSUTSETTE ENGASJEMENT

Kredittrisiko på utlån og garantiar kjem som følge av at engasjement vert misleghaldne eller det skjer hendingar som gjer det svært sannsynleg at engasjementet vil bli påført tap på eit seinare tidspunkt. Eit engasjement vert vurdert som misleghaldne når kunden ikkje har betalt forfallen termin innan 90 dagar etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt ikkje er dekkja inn innan 90 dagar etter at rammekreditten ble overtrekt. Misleghaldne engasjement blir gjennomgått og handsama fortløpande av administrasjonen i banken. Styret i banken får månadleg rapportar vedkomande utviklinga på misleghald. Sjå note 8 i årsmelding og rekneskap 2020 for opplysningar om misleghaldne og tapsutsette utlån og trygda for desse. Tapsutsette engasjement er engasjement som ikkje er misleghaldne, men der kunden sin økonomiske situasjon inneber ei stor sannsynlegheit for at eit allereie oppstått tap vil materialisera seg på eit seinare tidspunkt. Rentene på slike utlån løper som normalt inntil misleghaldet oppstår.

7.4.1.2 NEDSKRIVINGAR

Dersom det ligg føre objektive indikasjonar for tap på engasjement, blir engasjementet nedskrive til verdien av framtidige kontantstraumar neddiskontert basert på effektiv rente. Utlånsporteføljen er delt inn i grupper med tilnærma lik risikoprofil, og blir nedskriven dersom det ligg føre objektive indikasjonar for tap på grupper. Individuelt vurderte lån blir trekt ut av tilhøyrande gruppe og er ikkje med i grunnlaget for gruppenedskrivingar.

Banken gjennomgår portefølje av utlån og garantiar og føreteke individuelle nedskrivingar. Gruppenedskrivingar på utlån og garantiar blir føreteke med basis i risikoklassifiseringa og modellen for gruppenedskriving byggjer på bransjeinndeling av kundane, offentlege tilgjengelege konkurssannsynlegheiter og forventa restverdi på objekta.

7.4.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er definert som risikoen for at ein bank ikkje klarer å oppfylle forplikingane sine og/eller finansiera auke i eigendelane utan at det oppstår vesentlege ekstraomkostningar i form av prisfall på eigendelar som må realiserast, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på banken sin ansvarlege kapital vil vere ein sentral føresetnad for å kunne tiltrekka seg nødvendig funding til ei kvar tid.

Styret i banken vurderer likviditetsrisikoen i Sogn Sparebank som god. Styret får månadlege rapportar om likviditetssituasjonen i banken.

7.4.3 Marknadsrisiko

Marknadsrisiko er definert som risiko for tap i marknadsverdiar knytt til porteføljar av finansielle instrument som følgje av svingingar i aksjekursar, valutakursar, renter og råvareprisar.

7.4.3.1 AKSJEKURSRISIKO

Aksjekursrisikoen omhandlar risiko i høve til aksjar og aksjefond. Desse vert delt inn i «verkeleg verdi med verdiendringar over resultatet» og «tilgjengeleg for sal».

«Verkeleg verdi med verdiendringar over resultatet» er hovudsakleg sett saman av aksjar, eigedomsfond og private equity banken har for gevinstføremål.

«Tilgjengelig for sal» er hovudsakleg sett saman av aksjar i strategiske selskap.

Storleiken og kursutviklinga på omløpsporteføljen inngår i den månadlege rapporteringa til styret i banken.

Anleggsbeholdninga er hovudsakleg sett saman av aksjar i strategiske selskap.

Verksemda vert styrt av eigne reglar fastsett av styret, og det er gitt klare fullmakter og volumavgrensingar på området.

7.4.3.2 VALUTARISIKO

Banken driv ikkje lenger med kjøp og sal av reisevaluta. Men banken har valutarisiko i samband med oppgjær vedkomande kjøp av datatenester til SDC. Banken har elles ingen aktiva- eller passivapostar i utanlandsk valuta pr. 31.12.2022.

Samla valutarisiko har banken berekna til 11,4 mill. kroner pr. 31.12.2022.

Sjå note 15 i årsmeldinga, for ytterlegare informasjon.

7.4.4 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er definert som risikoen for tap eller sviktande inntening som skuldast utilstrekkelege eller sviktande interne prosessar, svikt hjå menneske og i system eller eksterne hendingar. Tapet kan skuldast bevisste eller ubevisste handlingar og/eller hendingar.

Operasjonell risiko blir ei form for "restrisiko" som ikkje er dekkja av dei andre risikoområda. Risikoen vert styrt ved at det vert teke løpande kontrollar med utgangspunkt i banken sine etablerte internkontrollrutinar. Avdekka avvik vert rapportert løpande via avdelingsleiarane til adm. banksjef, som igjen i enkelte situasjonar, rapporterer vidare til styret i banken.

7.4.5 Konsentrasjonsrisiko

Konsentrasjonsrisiko er definert som risiko for tap som følge av konsentrasjon om:

- Einskildkunder
- Enkelt bransjar
- Geografiske område

Banken har eit storet kredittengasjement pr. 31.12.2022.

Ekstra konjunkturutsette bransjar har banken definert til å omfatta fiske/fangst, hotell/restaurant og transport. Styret vurderer eksponeringa i dei ulike næringane kvart kvartal.

Banken har utlån i primærområdet, Sogn, på 65 %. Andre utlån er fordelt på Bergen og resten av landet. Me meiner dette gir ei god risikospreiing.

7.4.6 Eigedomsprisrisiko

Denne risikotypen er definert som risiko for uventa verdifall på institusjonen sine eigedomar eller i porteføljar av eigedomsinvesteringar. Eigedomsprisrisiko knytt til utlån til eigedomssektoren eller eigendelar som sikkerheit er dekkja under kredittrisiko og konsentrasjonsrisiko. Banken eig egne bankbygg som er bokført til 36,90 mill. kroner.

7.4.7 Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er definert som risikoen for uventa inntektssvingingar ut i frå andre forhold enn kredittrisiko, marknadsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegment og vere knytt til konjunktursvingingar og endra kundeåtfærd. Styret i banken vurderer forretningsrisikoen ein gong kvart år eller oftare ved behov.

7.4.8 Strategisk risiko

Strategisk risiko er risiko for uventa tap eller sviktande inntening i høve til prognosar knytt til vekstambisjonar, oppstart i nye marknader eller oppkjøp.

Banken vurderer risikoen for sviktande inntening i høve til prognosar knytt til ambisjonar om vekst, oppstart i nye marknader eller oppkjøp, som låg.

7.4.9 Systemrisiko

Systemrisiko for Eika-bankane kan vere at problem hjå andre (større) bankar kan smitta over på den enkelte Eika-banken. Det kan vere:

- Fallande verdiar på verdipapirportefølje
- Vanskeleg å få ta tak i likviditet plassert i andre bankar
- Vanskeleg å få funding på normale vilkår
- DnB som oppgjersbank er ikkje i stand til å gjennomføra oppgjær gjennom dagen

Alt dette kan utgjere ein systemrisiko dersom andre bankar får problem. Ovannevnte risiko vil etter banken sitt syn vere dekkja opp ved kapitalbehovsvurdering av likviditets- og kredittrisiko.

7.5 BANKEN SI GODTGJERSLEORDNING

Styret skal i eiga sak vurdere eige arbeidet og den samla kompetansen i styret. Godtgjersle til styremedlemene skal fremjast av valnemnda og godkjennast av generalforsamlinga. Styregodtgjersle vert elles vurdert mot styregodtgjersle hjå andre selskap, og justert etter dette. Finansføretaklova regulerer kva andre verv styremedlemar kan ta på seg i tillegg til styrevervet i banken.

Det vert i årsmeldinga informert om alle godtgjersler til styremedlemene. Dersom det har vore gjeve godtgjersle utover vanleg styrehonorar, skal det spesifiserast.

Fastsetting av godtgjersle til adm. banksjef skal gjerast av det styret.

Samla godtgjersle til adm. banksjef skal gå fram av årsmeldinga.

Samla godtgjersle for adm. banksjef og andre leiande tilsette går fram av note 23 i årsmelding og rekneskap for 2022.

7.5.1 Pensjonspliktingar

Banken si pensjonsordning oppfyller krava i lov om obligatorisk tenestepensjon. Pensjonsordninga er generelt finansiert gjennom innbetalingar til forsikringselskap basert på løna til dei tilsette og premiar vert kostnadsførde løpande over drift. Banken har ei pensjonsordning:

- Innskotsbasert ordning

Den innskotsbaserte pensjonsordninga gjeld for alle tilsette i banken.

Adm. banksjef er medlem av ordinær innskotsbasert pensjonsavtale.

7.5.2 Bonusplanar

Banken har ikkje bonusordning i 2022.

Skjema EU KM1 - Nøkkeltall kapital og likviditet
Beløp i tusen kroner

		a	c	e
		31.12.2022	30.06.2022	31.12.2021
Tilgjengelig ansvarlig kapital (beløp)				
1	Ren kjernekapital	856.156	816.981	826.755
2	Kjernekapital	896.156	856.981	866.755
3	Total ansvarlig kapital	896.156	856.981	866.755
Risikovektet beregningsgrunnlag				
4	Totalt risikovektet beregningsgrunnlag	3.618.829	3.747.418	3.624.408
Kapitaldekning (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)				
5	Ren kjernekapitaldekning	23,66 %	21,80 %	22,81 %
6	Kjernekapitaldekning	24,76 %	22,87 %	23,91 %
7	Total kapitaldekning	24,76 %	22,87 %	23,91 %
Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere andre risikoer enn overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)				
EU 7a	Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere andre risikoer enn overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)	2,50 %	2,50 %	2,50 %
EU 7b	herav: som skal dekkes av ren kjernekapital (prosentpoeng)	2,50 %	2,50 %	2,50 %
EU 7c	herav: som skal dekkes av kjernekapital (prosentpoeng)	2,50 %	2,50 %	2,50 %
EU 7d	Samlet SREP kapitalkrav (i prosent)	10,50 %	10,50 %	10,50 %
Kombinert buffer- og totalt kapitalkrav (i prosent av risikovektet beregningsgrunnlag)				
8	Bevaringsbuffer (i prosent)	2,50 %	2,50 %	2,50 %
EU 8a	Bevaringsbuffer som følge av makro- eller systemrisiko fastsatt av en medlemsstat (i prosent)			
9	Institusjonsspesifikk motsyklisk kapitalbuffer (i prosent)	2,00 %	2,00 %	2,00 %
EU 9a	Systemrisikobuffer (i prosent)	3,00 %	3,00 %	3,00 %
10	Buffer for globalt systemviktige institusjoner (i prosent)			
EU 10a	Buffer for andre systemviktige institusjoner (i prosent)			
11	Kombinert bufferkrav (i prosent)	7,50 %	7,50 %	7,50 %
EU 11a	Samlet kapitalkrav (i prosent)	18,00 %	18 %	18,00 %
12	Tilgjengelig ren kjernekapital (CET1) etter oppfyllelse av samlede SREP-krav til ansvarlig kapital (i prosent)			
Uvektet kjernekapitalandel				
13	Sum eksponeringsmål	7.335.453	8.100.150	7.383.849
14	Uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	12,22 %	10,58 %	11,74 %
Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere risikoen for overdreven gjeldsoppbygging (i prosent av risikovektet)				
EU 14a	Tilleggskrav til ansvarlig kapital for å håndtere risikoen for overdreven gjeldsoppbygging (i prosent)			
EU 14b	herav: skal bestå av ren kjernekapital (prosentpoeng)			
EU 14c	Samlede SREP-krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel og samlet krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent av det samlede)				
EU 14d	Bufferkrav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)			
EU 14e	Samlet krav til uvektet kjernekapitalandel (i prosent)	3,00 %	3 %	3,00 %
Likviditetsreserve (LCR)				
15	Likvide eiendeler (vektet verdi)	344.105	412.719	372.270
EU 16a	Utbetalinger (vektet verdi)	607.295	814.416	785.411
EU 16b	Innbetalinger (vektet verdi)	452.773	1.009.128	731.210
16	Netto utbetalinger (justert verdi)	154.522	203.604	196.352
17	Likviditetsreserve/LCR (i prosent)	223 %	183 %	189 %
Stabil finansiering (NSFR)				
18	Poster som gir stabil finansiering	6.413.302	7.000.067	6.326.642
19	Poster som krever stabil finansiering	4.611.997	4.801.158	4.391.126
20	Stabil finansiering/NSFR (i prosent)	139 %	145 %	144 %

Skjema EU OV1 – Oversikt over beløp for samlet kredittrisikoeksponering
Beløp i tusen kroner

		Beløp for samlet kredittrisikoeksponering (TREA)		Samlet kapitalkrav
		a	b	c
		31.12.2022	31.12.2021	31.12.2022
1	Kreditrisiko (eksklusive CCR)	3.318.596	3.334.036	265.488
2	Hvorav etter standartmetoden	3.318.596	3.334.036	265.488
3	I/A for standartmetodebanker	0	0	
4	I/A for standartmetodebanker	0	0	
EU 4a	I/A for standartmetodebanker	0	0	
5	I/A for standartmetodebanker	0	0	
6	Motpartskreditrisiko - CCR	0	0	-
7	Hvorav etter standartmetoden	0	0	-
8	Hvorav etter intermodellmetoden (IMM)	0	0	
EU 8a	Hvorav eksponering mot et CCP	0	0	
EU 8b	Hvorav kredittverdsettingsjustering - CVA	0	0	-
9	Hvorav annen CCR	0	0	-
10	I/A			
11	I/A			
12	I/A			
13	I/A			
14	I/A			
15	Oppgjørsrisiko	0	0	-
16	Verdipapirisering utenfor handelsporteføljen (after the cap)	0	0	-
17	I/A for banker uten handelsportefølje	0	0	
18	I/A for banker uten handelsportefølje	0	0	
19	I/A for banker uten handelsportefølje	0	0	
EU 19a	I/A for banker uten handelsportefølje	0	0	
20	Posisjon for valuta- og råvarerisikoer (markedsrisiko)	0	0	-
21	Hvorav etter standartmetoden	0	0	-
22	Hvorav IMA	0	0	
EU 22a	Store engasjement	0	0	-
23	Operasjonell risiko	300.233	290.373	24.019
EU 23a	Hvorav etter basismetode	300.233	290.373	24.019
EU 23b	Hvorav etter standartmetoden	0	0	0
EU 23c	Hvorav etter avansert metode	0	0	
24	Beløp under grenseverdien for fradrag (skal gis 250% risikovekt)	0	0	-
25	I/A			
26	I/A			
27	I/A			
28	I/A			
29	Totalt	3.618.829	3.624.408	289.506

Skjema EU REM1 - Godtgjørelse for regnskapsåret

		a	b	c	d
		Ansatte i bankens overordnede ledelse med tilsyns- eller overvåkningsfunksjon	Medlemmer i bankens ledergruppe	Andre i bankens overordnede/øverste ledelse	Andre identifiserte årsverk
1	Fast godtgjørelse	Antall ansatte	1	6	30
2		Samlet fast godtgjørelse	1.098	7.341	20.246
3		Hvorav: rene lønnsutbetalinger	890	6.670	20.246
4		I/A			
EU-4a		Hvorav: aksjer eller andre eiereandeler	-	-	-
5		Hvorav: aksjebaserte instrumenter eller lignende ikke-kontante			
EU-5x		Hvorav: andre instrumenter			
6		I/A			
7		Hvorav: andre varianter	208	671	
8	I/A				
9	Variabel godtgjørelse	Antall ansatte			
10		Samlet variabel godtgjørelse			
11		Hvorav: rene lønnsutbetalinger			
12		Hvorav: med utsatt innslagspunkt (utbetalingstidspunkt)			
EU-13a		Hvorav: aksjer eller andre eiereandeler			
EU-14a		Hvorav: med utsatt innslagspunkt (utbetalingstidspunkt)			
EU-13b		Hvorav: aksjebaserte instrumenter eller lignende ikke-kontante			
EU-14b		Hvorav: med utsatt innslagspunkt (utbetalingstidspunkt)			
EU-14x	Hvorav: andre instrumenter				
EU-14y	Hvorav: med utsatt innslagspunkt (utbetalingstidspunkt)				
15	Hvorav: andre varianter				
16	Hvorav: med utsatt innslagspunkt (utbetalingstidspunkt)				
17	Samlet godtgjørelse (2 + 10)		7.341	20.246	

Skjema EU REM2 - Ekstra utbetalinger til ansatte hvis faglige aktiviteter har vesentlig innvirkning på institusjonenes risikoprofil (identifisert personale)

		a	b	c	d
		Ansatte i bankens overordnede ledelse med tilsyns- eller overvåkningsfunksjon	Medlemmer i bankens ledergruppe	Andre i bankens overordnede/øverste ledelse	Andre identifiserte ansatte
Garantert variabel godtgjørelse					
1	Garantert variabel godtgjørelse - Antall ansatte				
2	Garantert variabel godtgjørelse - Samlet beløp				
3	Hvorav garantert variabel godtgjørelse utbetalt i løpet av regnskapsåret, som ikke er hensyntatt i bonustak				
Sluttvederlag tilkjent i tidligere perioder, som ble utbetalt i løpet av regnskapsåret					
4	Sluttvederlag tilkjent i tidligere perioder, som ble utbetalt i løpet av regnskapsåret - Antall ansatte (årsverk)				
5	Sluttvederlag tilkjent i tidligere perioder, som ble utbetalt i løpet av regnskapsåret - Samlet beløp				
Sluttvederlag tildelt i løpet av regnskapsåret					
6	Sluttvederlag tildelt i løpet av regnskapsåret - Antall ansatte				
7	Sluttvederlag tildelt i løpet av regnskapsåret - Samlet beløp				
8	Hvorav utbetalt i løpet av regnskapsåret				
9	Hvorav med utsatt utbetaling				
10	Hvorav sluttvederlag utbetalt i løpet av regnskapsåret, som ikke er hensyntatt i bonustak				
11	Hvorav høyeste utbetaling til en enkelt ansatt				

Spesielle utbetalinger til ansatte hvis faglige aktiviteter har vesentlig innvirkning på institusjonenes risikoprofil (identifisert personale)